

LEOPOLON

5/2008

DNES pietny november

*Každá cesta raz ústi
k priepasti bez mosta.
Vtedy ľudom narastú krídla,
aby ju mohli preletieť.*

**Príhovárali sa vám:
textom Mária Moravčíková,
fotografiou Vojtech Moravčík.**

Nové vodné dielo zvládne aj 100-ročnú vodu

Starostovia ho vítajú, ale aj sa obávajú

Zdá sa, že vyše 50-ročná myšlienka o realizácii splavnenia Váhu sa opäť približuje k samej realizácii. V poslednom období sa totiž dokončievajú vyjadrovacie konania o začatí výstavby 25 kilometrov dlhého vodného diela Sereď – Hlohovec.

Elektrina, povodne a plavba po Váhu

Projekt, ktorý ráta aj so športovo-rekreačným využitím, sa dotkne všetkých obcí susediacich s Váhom na oboch stranách od Hlohovca až po Sereď; Leopoldova len okrajovo. So zemnými prácami by sa malo začať už o dva roky a do roku 2015 by sa mala spustiť prevádzka celého vodného diela. Jeden z hlavných účelov jeho výstavby je splavenie posledného úseku Váhu medzi Komárnom a Žilinou. Aj keď je úsek dolného Váhu podmienečne splavný aj dnes, dokončenie stavby ho zaradí medzi plavebné dráhy gabarity medzinárodnej plavebnej triedy IVA. Ročne by sa týmto úsekom malo preplaviť 3,4 milióny ton materiálu a tovarov, čo v konečnom dôsledku odbremení nákladnú automobilovú cestnú dopravu.

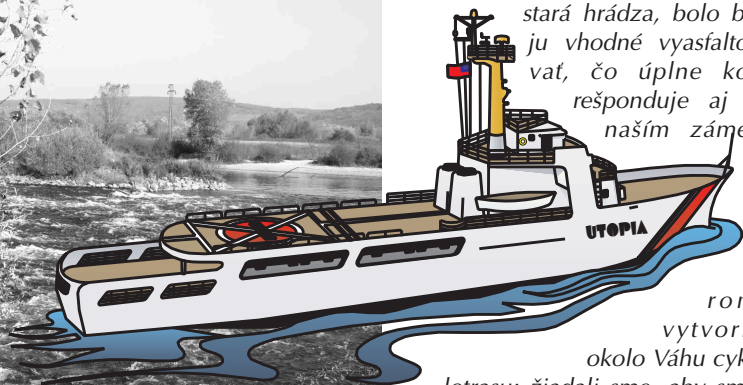
V Sereďi vznikne vodná elektráreň s ročnou produkciou 182,95 GWh, malá elektráreň s výkonom 4,8 GWh vznikne aj pri siladickej hati. Projekt má podľa vodohospodárov aj ďalšiu dôležitú úlohu, a to ochranu životného prostredia. Účelom vzniku hate v Maduniciach je vzdutie vody a rozdelenie prietokov do prívodného kanála a do starého koryta Váhu tak, aby hať zvládla aj storočnú povodňovú vodu s prietokom 2160 metrov kubických za sekundu. V Siladiciach vznikne aj malá plavebná komora. Nádrž Siladice s dĺžkou 11,4 km sa bude tiahnuť až po Hlohovec.

Leopoldov je (zatiaľ) vyňatý

Aj keď vodné dielo výrazne zasiahne do výzoru bezprostredného okolia a časom sa preukáže, či predpokladané ekologické dosahy nebudú väčšie, ako sa rátalo, z celého regiónu sa zišlo na verejnom prerokúvaní len asi 40 ľudí, aj to väčšinou starostov a predstaviteľov rôznych organizácií. Ako sme sa dozvedeli od riaditeľa občianskeho združenia Vážska vodná cesta Ing. Pikusa, pôvod-

pitnej vody pre Horné aj Dolné Zelenice a obávame sa jeho znečistenia. Výstavbu diela podporujeme, ibaže obavy sú stále. Očakávame, že vodné dielo prinesie aj nové možnosti na rozvoj agroturistiky. Keďže zostane aj stará hrádza, bolo by ju vhodné vyasfaltovať, čo úplne korešponduje aj s naším záme-

rom vytvoriť okolo Váhu cyklotrasu; žiadali sme, aby sme mali umožnený prístup na priehradu priamo z obce a podobne." Podobné obavy, ale aj očakávania má aj starosta Dolných Zeleníc Vladimír Menšík. Dvornícky starosta Ľuboš Gubáň sa neobáva vplyvu spodných vôd, keďže obec sa nachádza na najjužnejšom hrebeni Považského Inovca. Obáva sa však

ný projekt bol ešte širší – nešlo v ňom len o splavnenie a energetické záujmy, ale dôraz sa kládol aj na širšie využitie všetkých možností, ktoré región poskytoval. Z aktuálneho projektu spracovatelia napríklad vylúčili pretvorenie jazera Štrkovky na prístav; štátu sa momentálne ponecháva aktivita aj s plánovaným vznikom priemyselného parku, čo Ing. Pikus nepokladá za výhodné z hľadiska regiónu a pôvodnej koncepcie.

Obavy a očakávania starostov

Hornozelenického starostu V. Kolára sme sa spýtali na jeho očakávania či obavy: „Áno, obyvatelia sa obávajú zmien hladín spodných vôd, čo by spôsobilo zaplavovanie pivníc, alebo zasa ich poklesu. Realizátori nás uistujú, že väčšie ako polmetrové rozdiely výšky spodných vôd by sa nemali vyskytnúť. Takisto máme vybudovaný spoločný zdroj

toho, že počas 5-ročnej výstavby vodného diela nákladné automobily zničia aj tak zdevastované miestne cestné komunikácie, a preto žiada, aby ich oprava bola zaradená do tzv. vyvolaných investícií, teda, aby ich opravil investor stavby.

Aj keď v prípade Leopoldova sa očakáva, že výstavba vodného diela výrazne nenaruší biosystémy v okolí nášho mesta, istotne ovplyvní vodný režim a biosystém aj v našom regióne. Do akej miery – o tom sa presvedčíme pravdepodobne až po realizácii stavby. Len pre zaujímavosť: z Leopoldova sa na stretnutí zúčastnili len dvaja pracovníci mestského úradu, no žiaden občan...

Juraj Hladký
foto Ľubomír Kusý

160. výročie smrti Šuleka a Holubyho

Odkaz, s ktorým sa dá žiť

V noci pred popravou si vraj s chuťou zajedol husaciny, zapil ju vínom a potom hral so svojimi strážcami karty. Tak si na Viliama Šuleka, rodáka zo Sobotišťa (*21. 3. 1825), ktorého v chotári obce Berekseg popravili 20. októbra 1848 za účasť v hurbanovskom povstaní v tom revolučnom roku, spomína jeden z jeho strážcov Pavel Chrnák. Karol Holuby z Hája (*12. 2. 1826), ktorý skončil svoj mladý život na tej istej šibenici 26. októbra 1848, sa podľa autora smutnohry Holuby a Šulek z roku 1850 J. Podhradského do pamäti vtedajších súčasníkov tiež zapísal ako pokojný až vtipný človek. Na žiadosť sedliakov vraj zložil a predniesol báseň. A medzi obyvateľmi sa povrávalo, že na výročie ich popravy vidieť na popraviske oheň, ktorý pripomína šibenicu, ktorú po poprave spálili.

Významný slovenský novinár a spisovateľ Roman Kaliský, ktorý sa svojím dielom zaslúžil o to, aby také ohne našej pamäti nevyhasínali, o dvoch mládencoch, ktorí sa nebáli ani boja za národ, ani smrti, na tohto-ročnej slávnosti na ich počesť povedal: „Pre

mňa znamenajú to, čo sa vyjadruje, nie vždy celkom presne, slovom odkaz. Sú pre mňa odkazom, s ktorým sa dá žiť nielen v prítomnosti, ale aj v budúcnosti. Bez takých postáv, ako boli Šulek a Holuby, ktorí vedeli v rozhodujúcich chvíľach nielen vraviť, ale aj konať, by slovenského národa nebolo. Ak budeme mať takéto postavy v práci a obetovaní za národ, nebojím sa o budúcnosť našej krajiny.”

Aby sa však naplnil aj odkaz R. Kaliského, treba v sebe spomienky na udalosť, ktorá z mladíkov urobila martýrov, živiť. Každý rok, aj keď nie ohňom, si ich smutný koniec pripomínajú aj obyvatelia Šulekova, ktoré po jednom z popravených dostalo meno. Tento rok sa konala spomienka 18. októbra pod záštitou ministra obrany SR Jaroslava Bašku o čosi slávnostnejšie. Od popravy totiž uplynulo okrúhlych 160 rokov, a tak na pamätníku, ktorý udalosť pripomína už od roku 1928, odhalili novú pamätnú tabuľu. Venovalo ju Národné osvetové centrum, Klub generálov SR a mesto Hlohovec.

Viliam Šulek a Karol Holuby si túto poctu zaslúžili nielen svojou martýrskou smrťou. Zaslúžili si ju najmä svojimi životmi. Neboli pre myšlienku slovenskej samostatnosti len zapálení, ale veľa pre jej uskutočnenie aj urobili. Šulek ako komisár Slovenskej národnej rady po príchode slovenských dobrovoľníkov na Myjavu organizoval v Krajnom bojovníkov a ako veliteľ oddielu má nemalú zásluhu aj na tom, že sa do oslobodzovacieho boja zapojilo takmer 400 mužov. Do služieb SNR sa prihlásil a jedným z jej komisárov sa stal aj Holuby. Mal na starosti organizáciu dobrovoľníkov a v sprostredkúval rozhovory členov rady s delegátmi obcí. Keď sa revolúcia rozšírila na celé Uhorsko a Slováci pokladajúc tento čas za vhodný na dosiahnutie svojich národných práv, povstali proti Maďarom, vláda vyslala do Leopoldova vojsko, aby zložilo prísahu na obranu uhorskej ústavy. Povstanie, ktoré okrem národnostného útlaku podnietila najmä hospodárska a finančná kríza, malo byť už v zárodku potlačené všetkými prostriedkami, krvavé rozsudky nevynímajúc. A tak sa na jeseň 1848 stal jedným z miest, kde ich súdy vynášali, aj Hlohovec a jednými z tých, ktorí sa stali ich obeťami, aj Šulek a Holuby. Šulek, jeden z najoddanejších Hurbanových stúpcov odmietol napriek hrozbe popravou prosiť za oboch o milosť. A keď stál pod šibenicou, ešte kým ho prehlušili rachotiace bubny, stihol zakričať: „Zbohom, národe, pozdrav mi rodinu. Nech žijú Slováci! Sláva Slovanstvu!”

Slávnostná bohoslužba v hlohovskom evanjelickom kostole je pri takých osobnostiach naozaj odôvodnená. Takisto ako zhromaždenie zástupcov parlamentu, generality Ozbrojených síl SR, mesta Hlohovec, Národného osvetového centra, Klubu generálov, Matice slovenskej a obyvateľov Hlohovca a Šulekova tam, kde dvaja mladí muži skonali; na poli medzi Hlohovcom a Šulekovom, pri pamätníku, ktorý síce dvoch hrdinov nepripomína ohňom, ale zato sa pripomína každý deň. A žiakom Základnej školy V. Šuleka zo Šulekova najmenej raz za

mesiac, pretože v takom intervale sa o pamätník starajú.

Výročie nebýva každý deň ani každý mesiac, ale podľa štátneho tajomníka Ministerstva obrany SR Daniela Duchoňa je tohtoročné okrúhle príležitosťou zamyslieť sa nad históriou, našimi tradíciami aj nad hrdinami, ktorí pozdvihli meč za národ, jeho slobodu, proti krivde a sociálnej nespravodlivosti. Tým si totiž pripomínáme aj hrdinstvo všetkých našich predkov, ktorí v meru ôsmych rokov povstali za práva ubíjaného slovenského národa, za hodnoty, ktoré majú pre nás veľký význam aj v súčasnosti. Hlohovský primátor Ján Dlhopolček ocenil spoluprácu so slovenskými generálmi a spisovateľom Drahoslavom Machalom, ktorí boli iniciátormi slávnosti a novú pamätnú tabuľu označil za krásny symbol myšlienky, za akú Šulek a Holuby zomreli. D. Machala sa priznal, že keď prišli za primátorom s myšlienkou na novú tabuľu len tri týždne pred výročím, neveril, že sa ju podarí zorganizovať na takej vysokej úrovni. Ale stalo sa. Na pamätníku je posvätená tabuľa oznamujúca, že je tu miesto posledného odpočinku

komisárov Slovenskej národnej rady, pod ňou vence, ktorých polozenie sprevádzali slávnostné salvy, v dušiach zúčastnených, ako povedala poslankyňa z miestnej časti

Šulekovo Silvia Rybníkárová, spokojnosť, že prispeli k tomu, aby pamäť na osobnosti národa nevyhasla.

Mária Moravčíková
foto Jozef Moravčík

Z AUTENTICKÝCH SVEDECTIEV...

Viliam Šulek a Karol Holuby ako ich nepoznáme (1)

Slovenskí martýri – Viliam Šulek a Karol Holuby. Dve významné, zároveň však tragické postavy Slovenského povstania v rokoch 1848 – 1849, ktoré boli za svoju činnosť v prospech svojho národa napokon pred šesťdesiatimi rokmi kúsok od leopoldovskej pevnosti aj popravené. V našom miniseriáli sa pokúsime oboch slovenských dobrovoľníkov predstaviť tak, ako si na nich spomínajú dobové svedectvá.

Ťažko v stručnosti predstaviť spoločenskú a politickú situáciu koncom prvej polovice 19. storočia. Bolo to obdobie plné zmien – presadzuje sa kapitalizmus, svoje si však žiada aj šľachta, ktorá sa cíti byť ohrozená, vzrastá napätie medzi Rakúskom a Uhor-

skom... V takejto situácii sa o usilujú o vydobytie svojich národných práv aj tie národy, ktoré boli dovtedy v rámci mnohonárodnostnej „temnice národov“ neakceptované. Do výrazného politického a národného diania, ktorého hlavnými predstaviteľmi boli L. Štúr, J. M. Hurban a M. M. Hodža, sa ako dobrovoľníci pridali aj Viliam Šulek (1825 – 1848) a Karol Holuby (1826 – 1848).

Búrľivé obdobie takzvaných meruôsmych rokov (1848 – 1849) zanechalo svoje stopy aj v našom regióne. Na tragickú popravu oboch slovenských martýrov si spomína i viacero súvetských autentických svedectiev.

Viliam Šulek

ako jeden zo štyroch súrodencov sa narodil 31.1.1825 na evanjelickej fari v Sobotišti (občas sa nesprávne uvádza, že v Krajnom). Bol

synom uvedomelého kňaza Jána Šuleka. Dvaja z Viliamových bratov odišli kvôli práci do Chorvátska; životy dvoch mladších bratov, Ľudovíta a Viliama, sa však skončili tragicky. Ľudovít študoval na bratislavskom lýceu, mal výrazný básnický talent. V Hlbokom pracoval ako kaplán na fare J. M. Hurbana, a tak dochádzal do kontaktu s pokrokovými národnými myšlienkami. Kvôli nim sa predčasne skončil aj jeho život – v máji roku 1848 mal predniesť v Nitre *Žiadosti národa slovenského* v Nitrianskej stolici. Avšak niekoľko minút pred vystúpením ho zatkli a uväznili v komárňanskej pevnosti, kde ochorel na choleru a po mesiaci zomrel. Iný osud nepostretol ani najmladšieho syna Jána Šuleka, Vilka. V Trnave sa učil za zlatníka, neskôr študoval na modranskom evanjelickom lýceu. Na začiatku Slovenského povstania r. 1848 organizoval ozbrojený odpor a armádu dobrovoľníkov proti maďarským gardistom v okolí Krajného a Košarísk, od mája 1848 bol splnomocnencom Slovenskej národnej rady a od septembra bol sprostredkovateľom rozkazov SNR. Maďarskí vojaci ho chytili spolu s K. Holubym v Krajnom, keď získavali potraviny pre dobrovoľníkov a viedli ozbrojený odpor proti maďarským gardistom. Predpokladá sa, že V. Šulek sa stal aj veliteľom tejto „armády“, hoci mal vtedy len 23 rokov.

Rodný dom Vilka Šuleka v Sobotišti

Karol Holuby

sa narodil 14.2.1826 v Lubine alebo Bzinciach pod Javorinou (iné zdroje uvádzajú Háj v okrese Martin) a bol starším bratom významného botanika svetového významu a folkloristu Jozefa Ľudovíta Holubyho. V časoch oslobodzujúcich sa úsilí Slovákov vstúpil do služieb Slovenskej národnej rady ako jej splnomocnenec a pomáhal aj pri organizovaní dobrovoľníkov v Modre. Traduje sa, že pred revolučnou Slovenskou národnou radou vystúpil so slovami: „*Ja uznávam, že ubiedenému národu nášmu v týchto hrozných búrkach iba národná rada pomôcť môže! Tu ma máte, pánovia, stojím k službám. Ja vaše rozkazy chcem plniť, vás slepo poslúchať. Ak za dobré uznáte, aby som si touto vlastnou guľou hlavu prestrelil, rozkážte, a ja ležím pred vami*“ (Bartoňová, 1968, porov. Kleiman-Srdoš, 1969, Rezník, 2001).

Odsúdenie a poprava

Po dolapení boli obaja postavení pred mimoriadny (štatariálny) súd v Hlohovci (občas sa, vychádzajúc aj zo svedectva kňaza K. D. Adamiša, nesprávne uvádza, že v Novom Meste nad Váhom), kde ich oboch odsúdili na trest smrti obesením. Viliam Šulek pred svojou popravou nevyužil možnosť zachrániť si život tým, že by sa prísahou na maďarskú ústavu prihlásil k maďarskej národnosti. Bol preto vyhlásený za buriča, ktorý mal byť

exemplárne potrestaný. Podľa Jozefa Miloslava Hurbana bol poslednou Šulekom vyslovenou vetou výrok: „*Nech žijú Slováci, Sláva slovanstvu!*“ (Jurčo, 1998). Na poslednej ceste V. Šuleka odprevádzal vtedajší farár hornozelenicko-siladického evanjelického a. v. cirkevného zboru Karol Drahotín Adamiš.

Farár K. D. Adamiš bola v istom zmysle rozporuplná postava tohto obdobia. Do Horných Zeleníc ako farár nastúpil r. 1840 a zotrval tu až do svojej smrti r. 1849. Ako

vzdelanec bol literárne a publicisticky činný, ba dokonca od samého L. Štúra dostal pochvalu za osvetovú prácu medzi ľudom a pochvalu za bohatú slovanskú knižnicu. Svojimi siedmimi piesňami prispel roku 1842 aj do *Zpěvníka evanjelického*. Neskôr však aj pod vplyvom grófa Zaja (Zaya) sa dostal pod maďarský vplyv a sám napísal brožúru proti Hurbanovej kritike svojich prekladov, čím sa definitívne rozišiel so štúrovcami a slovenským hnutím. Nezhody vyvrcholili tým, že proti hurbanovskému úsiliu vydal letáky

Väznica v Hlohoveci.

Tu boli Šulek a Holuby väznení pred popravou

ky (Slovenský biografický slovník, zv. 1). Adamiš na Šulekovu žiadosť poslal 28. októbra 1848 rodine Pavla Štefánika v Krajnom jeho posledný pozdrav. Adamišove slová môžeme nájsť aj dnes v análoch hornozelenického cirkevného zboru:

„Povinnost je nevinnou vůli zemřajících naplniti. Tuto povinnost i já vykonávám, když Vám poslední přátelské pozdravení od Vášho švagra Viléma, někdy Šuleka, náhlým súdem pro protizákonné skutky jeho odsouzeného vyrizují. Dne 20. října po přečtení jemu na městském fraštickém domě ortel smrti, vešel sme k němu z povinnosti do věznice. Smutná to věrte povinnost. I nalezl jsem jej tichého. Mezi jinými řečmi tázal sem se ho, zdalíž v této rozhodné době svého života uznává a cítí, že proti zákonu a krajině jednal? Odpověděl: Ano, ja to uznávám, že som proti krajině a zákonu jednal, ale já pokojně umru...“

Vtom přišel rozkaz sednutí na vůz – i posedil se odhodlaně: já pak sem ho srdečně poprosil, aby pakliby se mu na cestě něco k zástupu mluvit zachcelo, nic pohoršlivého nemluvil, ale raději spolujdoucí svým pádem napomenul: že kdo se vrchnosti protiv, odsouzení sobě dobude. Přislíbil mi učiniti tak. Nedaleko od fraštických mostů se mne

najednou ptal: Nevíte, kde mne pochovají? Já pak odpovědi vyhyboval – on pak řekl: No však je všechno jedno“ (úryvok, Jurčo, 1998).

Sbohom, národe můj...

Niekoľko hodín bol Vilko Šulek väznený v hlohovskej väznici na námestí (dnes tam stojí mestská knižnica). Z väzenia ešte stihol napísať ceruzkou posledný odkaz svojej rodine: *„Sbohom! Viac sa neuvidíme, som pod štatáriumom! Váš Vilko.“* K šibenici kráčal 21. októbra 1848 pevným a istým krokom. Ešte na popraviske sa obrátil k zbehnúvším sa ženám (to Adamiš nezaznamenáva) a prehovril k nim: Dievčence, ktoré si vezmete na pamiatku tento prsteň od Slováka za národ na smrť odsúdeného? Žiadna však z obavy pred reakciou gardistov si ho neopovážila vziať. Priamo pod šibenicom vraj ešte vyslovil: *„Sbohom, národe můj, pozdravuj moju rodinu...“* no vtom sa rozoznali bubny a Viliama Šuleka (a o niekoľko dní neskôr aj K. Holubyho) popravili a neskôr pochovali pri vtedajšom Berekseku, na mieste, kde dnes stojí pomník. Pre výstrahu ostatným „slovenským rebelantom“ ho nechali na šibenici visieť tri dni...

Pripravil J. Hladký

Nabudúce: Duma dvoch bratov

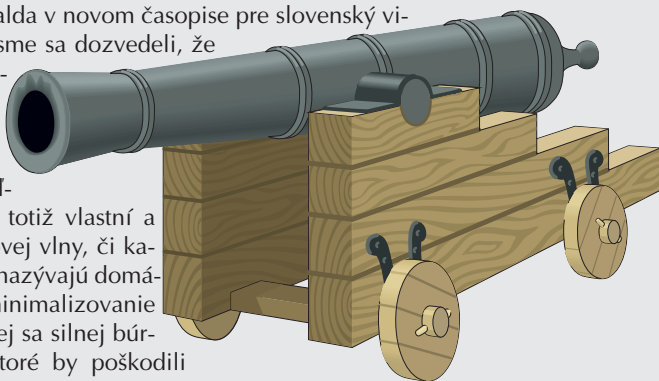
Záhadné zvuky a výstrely do neba

Donedávna sme sa viacerí zamýšľali nad tým, odkiaľ občas prichádza pomerne hlasný a rytmický zvuk pripomínajúci tlkot ľudského srdca. Zo železnice? Zo strelnice pri väznici? Odpoveď však musíme hľadať asi o 15 kilometrov ďalej.

Vďaka reportáži R. Osvalda v novom časopise pre slovenský vidiek s názvom Farmár sme sa dozvedeli, že

tento zvuk, ktorý je úplne zreteľne počuť aj v Leopoldove, prichádza z Veselého. Tamojšia ovocinárska a šľachtiteľská spoločnosť Plantex totiž vlastní a používa generátor tlakovej vlny, či kanón alebo delo, ako ho nazývajú domáci, ktorý používajú na minimalizovanie nebezpečenstva blížiacej sa silnej búrky alebo krupobitia, ktoré by poškodili úrodu alebo chúlolistivé kultúry v štvorkilometrovom okruhu.

Tlakovou vlnou vystrelené častice výbušnej zmesi až do výšky 15 kilometrov pôsobia na mrak – ionizujú ho a rozbiehajú v ňom ľadovce, ktoré sa menia na kvapky vody. V tomto mieste teda odstraňuje aj hrmenie a blýskanie. Použitíu „dela“ predchádza dôsledný monitoring a až po vyhodnotení hrozacej búrky určia, či je použitie prístroja opodstatnené. Aj keď sa na sprievodný hluk sťažujú najmä miestni obyvatelia a ľudia z okolitých obcí, zariadenie je ekologicky neškodné.

(jh)

Októbrové stretnutie seniorov

Október je všeobecne známy ako mesiac úcty k starším. Pripomenuli si ho aj naši seniori v nedeľu 19. októbra v Dome kultúry ÚVTOS a ÚVV v Leopoldove na veselici, ktorú organizovalo mesto, občianske združenie Šanec, mestská organizácia Slovenského Červeného kríža a Slovenský zväz telesne postihnutých – Zväz postihnutých civilizačnými chorobami. Už tradičné októbrové veselice bývajú príjemnými spoločenskými stretnutiami pripomínajúcimi niekdajšie „čaje". Veselo bolo pri tanci opäť aj tento rok. Pre mnohých návštevníkov je to aj možnosť oddýchnuť si od bežných problémov či stretnúť sa s priateľmi. „Odmala som sa v tomto kultúrnom dome veľmi dobre zabavil; kultúrny dom starne so mnou a ja s ním. Je úplne ideálne, ak sa človek môže stretnúť a zabaviť sa s takým dobrým kolektívom, aký je tu. Nie je dobré, ak ľudia zostávajú sami doma so svojimi problémami," povedal nám jeden z účastníkov – seniorov.

A že naši seniori nezahľávajú, o tom svedčí aj činnosť jednotlivých organizácií: mestská organizácia SČK každoročne organizuje trikrát za rok odber krvi. Veľmi dobrú spoluprácu majú s pojazdnou hematologicko-transfúziologickou jednotkou z trnavskej nemocnice. Aj v mesiaci

úcty k starším zorganizovali odber krvi, s ktorej nedostatkom v podstate neustále bojujú hádam všetky slovenské nemocnice. Anna Piknová, predsedníčka mestskej organizácie, sa teší najmä zo záujmu prvoradcov. Ako sama hovorí, ide „o prílev novej krvi“. Keďže „červenokrížari“ dbajú aj o svoje zdravie, raz do mesiaca, prípadne aj častejšie organizujú výlety na kúpalisko vo Veľkom Mederi, ale aj školenia prvej pomoci a sama predsedníčka mestskej organizácie je posudzovateľkou v kurze mladých zdravotníkov 1. a 2. stupňa. „V tejto oblasti spolupracujeme veľmi dobre napríklad s materskou školou, tam máme žiakov veľmi dobre podchytených a podobné aktivity chceme vyvíjať aj v podmienkach základnej školy,“ vysvetľuje.

Obdobné aktivity vyvíja aj Slovenský zväz telesne postihnutých a Zväz postihnutých civilizačnými chorobami. „Organizujeme však aj rôzne osvetové prednášky. Je to dôležité najmä teraz, keď sa veľmi často menia zákony so sociálnou problematikou. Samozrejme, pre našich členov sprostredkujeme aj poradenstvo v sociálnej oblasti,“ vysvetľuje Mária Petrášová, predsedníčka mestskej organizácie. Na podobných podujatiach a na organizovaní akcií pre seniorov, ale nielen pre nich, spolupracuje aj občianske združenie Šanec, ktorého predsedom je Michal Adamkovič. Organizácia zahrnujúca 300 členov vyvíja úsilie aj na rôznych kultúrnych podujatiach, ako sme to mohli vidieť napríklad na programe Vráťme Slovensku harmóniku.

Medzi hosťami bola aj pani **Anna Grnová**, ktorej ani jej 82 rokov nebráni rozdávať veselosť a optimizmus rovesníkom, ale aj tým najmladším. Mária Petrášová, predsedníčka SZTP-ZPCCH nám prezradila, že keď chodia na rekondičné pobyty, deti sa vždy pýtajú: Pôjde aj naša rozprávková babička? Pani Grnová deťom totiž rozpráva rôzne veselé rozprávky, a tak sme sa jej spýtali na jej inšpiračný prameň. „Už som stará babka, za celý život som už čosi zažila. A keď im začnem napríklad rozprávať rozprávku O hlúpom Janovi, ako handloval, alebo o Janovi, čo pásol bravy, vždy sa chichocú. Ani sama neviem, odkiaľ tieto rozprávky mám, veď idú so mnou celý život,“ so smiechom vysvetľuje pani Grnová. Okrem jej príznačnej veselosti je známa aj ako výšivkárka – vyšíva na bábiky verešvárske, či vlastne už červénické kroje. Podnes má už takýchto odetých bábik v ženskom aj mužskom kroji dvanásť a predstavujú jednotlivé kroje podľa veku človeka.

(jh)

Október – na symbolickej križovatke (aj leopoldovských) generácií

Gitka Bayerová a Veronika Jirků

Folklórna skupina Šulekovo v tomto roku oslavuje 35. výročie svojho vzniku. Aj vďaka svojej umeleckej vedúcej ich môžeme vidieť prezentovať sa a pripomínať naše tradície či rozveselovať divákov na mnohých podujatiach či festivaloch nielen v našom regióne, na ktorých sa prezentujú svojimi zvykoslavnými pásmami. Na piešťanskom folklórnom galaprograme venovanom práve seniorom, sa za Hlohovský okres divákom prihovoril aj tento folklórny súbor, v rámci ktorého účin-

kujú aj dve Leopoldovčanky – Gitka Bayerová a Veronika Jirků.

A že folklórny súbor Šulekovo naozaj dodržiava tradície, dosvedčujú aj slová pani Gitky Bayerovej, ktorá v súbore účinkuje už celých 33 rokov: „Najskôr by som sa chcela pozdraviť zaužívaným pozdravom: Pochválený buď, Ježiš Kristus... Práve takito bolo naši predkovia, ktorí nám zachovali všetku túto krásu, aby sme ju odovzdávali aj s týmto pozdravom našim deťom a všetkým

ľudom." Folklórna skupina vznikla roku 1973 a teta Gitka, ako ju mnohí zo súboru prezývajú, už o rok neskôr prišla na prvú skúšku. „Môj manžel ma podporil, takže spievam podnes a som veľmi rada. Život bol ťažký aj za mojich mladých čias a je ťažký aj teraz. Ale teraz môžem prostredníctvom spevu a vystúpení rozdávať radosť ostatným, a preto pri speve zabúdam na všetky starosti. Práve na takýchto podujatiach sa stretávame so seniormi z iných folklórnych súborov a tešíme sa navzájom z toho, že sme sa opäť stretli." Hovorí sa, že učiteľ sa v skutočnosti môžeme len zo skúseností starších: „Moja vnučka, keď bola len piatačka na základnej škole, si zapisovala, čo som hovorila aj o tom, ako sa kedysi žilo. Dnes pomáham v Leopoldovskom Chráme Božom a mnohí mladší sa ma pýtajú, ako všetko časovo zvládam. Nuž, dám im cukríky a poviem im: Deti moje, Pán Ježiš mi pomáha, všetci svätí a zvlášť Anjel Strážny. Niektorí sa začudujú, ale je to tak. Takže mám veľkú radosť, že im zaspievam pesničku, aj ich takýmto slovom povzbudím," vysvetľuje pani Bayerová. Prekvapením bolo aj sólové vystúpenie osemročnej Leopoldovčanky Veroniky Jirků: „Pani učiteľka prišla do triedy skúšať spev a odporučila mi, aby som spievala vo folklórnom súbore Šulekovo," hovorí Veronika,

ktorá sa spevom a hrou na husliach predstavila piesňami Ona je pekná, krásna, Pôjdeme my do hájička a Malička som... Veronikina stará mama Ludmila Hrnčárová, ktorá vo FS Šulekovo spieva 25 rokov, nám prezradila, že mladá huslistka cvičí hru na husliach iba (a presne) jeden rok. „Odmala má rada folklór. Pôvodne žila aj so svojimi rodičmi u nás v Šulekove, pred tromi rokmi sa presťahovali do Leopoldova. Všetky piesne z nahrávky folklórneho súboru Šulekovo vedela zaspievať už ako druháčka. Som na ňu hrdá. Ten talent musí v človeku byť." Veroniky sme sa spýtali, či nemá pred vystúpeniami trému: „Nemám, už som si zvykla, lebo často vystupujeme," dodáva. Na jej piešťanské vystúpenie by bola isto hrdá aj jej učiteľka hry na husliach Katka Bielíková (alebo Hesková, ako ju Leopoldovčania lepšie poznajú). Veronika sa aj ako huslistka predstavila už po štyroch mesiacoch od svojich umeleckých začiatkov vo veľkonočnom scénickom pásme. Nuž, aj tu vidieť akýsi generačný dotyk – keď starší učia mladších a keď mladší inšpirujú starších...

Juraj Hladký
foto Vojtech Moravčík

SEPTEMBER V MATERSKEJ ŠKOLE

Šarkaniáda a jesenné kreácie

„Ako ten čas rýchlo letí. Opäť máme leto za sebou a pred nami čas naplnený prácou v škole," vzdychli si všetci žiaci či študenti. Po čase leňošenia, oddychu pri vode či v lese, kde sme načerpali isto veľa pozitívnej energie, čakajú nás opäť povinnosti. Pre deti z materských škôl sú tieto chvíle radosťou zo spoločných stretnutí s kamarátmi naplnené nielen hrami.

Prvé dni boli v našej materskej škole plné krásnych usmiatech detských tváričiek, ale i slzami tých nových „školáčikov", ktorí sa veľmi ťažko lúčili so svojimi mamičkami, očkami či babičkami. Našťastie, slzičky v detských očiach vystriedala radosť a očakávanie, čo nové a nečakané ich v škôlke čaká.

Deti už boli veľmi netrepezlivé, kedy zaduje priaznivý jesenný vetrík, aby vyniesol čo najvyššie práve ich šarkana. Dvadsiateho tretieho septembra o pol štvrtej vládol neobvyklý ruch, keď školský dvor sa naplnil rodičmi, súrodencami či starými rodičmi, ktorí spoločne prišli na šarkaniádu. Pani učiteľka Miriam Joštová všetkých privítala a po chvíli sa šarkany vzniesli do povetria na poliach za naším mestom. Deti sa veľmi tešili a oduševnene behali po poli, aby práve ich šarkan vyletel čo najvyššie. Radostnú atmosféru sme deťom chceli spríjemniť aj sladkou odmenou.

O tom, že jeseň je pekná a čarovná, sa mohli deti presvedčiť od 29.9. do 3.10. Práve vtedy sa na podnet pani učiteľky Jany Potockej konala výstava Jesenné kreácie. Táto aktivita bola netradičná, pretože výstavné exponáty vytvorili práve rodičia s deťmi podľa vlastnej fantázie. Že kreativite sa medze nekládli, o tom svedčia i fotografie. Rodičia spolu s deťmi vytvorili krásne práce, s kto-

rými boli istotne i sami spokojní: usmievali sa na nás pomalované tekvice, motýľ z gaštanov, veľké množstvo košíkov z darov pani jesene, ktoré hýrili pestrými farbami. Výstavky si prezreli žiaci všetkých tried a dospelí, ktorí hlasovali o najkreatívnejší exponát počas celého týždňa. Víťazom sa stal Adam Kurek. Krásu exponátov deti obdivovali nielen zrakom, ale v piatok 3. októbra si na daktorých jesenných plodoch aj sami pochutnali. Takto načerpali nové skúsenosti a poznatky formou zážitkového učenia, ktoré prináša veľa podnetov a praktických skúseností.

A čo sme pripravili na október? Tento prvlastok je spojený s úctou k starším. S deťmi sa tomuto sviatku venujeme už niekoľko rokov. Deti z najstaršej vekovej skupiny si pozývajú svojich starých rodičov, aby ich potešili hodnotným kultúrnym programom a poďakovali sa im za lásku a starostlivosť. Ako sa nám podarilo potešiť našich „starkých“, to Vám prezradíme v ďalšom čísle časopisu.

Zuzana Luhová

Škola opäť volá

Starí rodičia znovu v laviciach

Október – mesiac úcty k starším sa stal aj pre leopoldovskú základnú školu tým správnym časom na realizáciu príjemného stretnutia generácií. Žiaci šiesteho ročníka pod vedením Anežky Benkovej pripravili pre svojich starých rodičov malý a milý návrat do školy. Podobná akcia sa už v škole uskutočnila pred piatimi rokmi a ani tento raz sa neskončila bez úspechu.

Starí rodičia si mohli zaspomínať na svoje školské časy priamo v prostredí školy, ktorá sa počas dlhých rokov poriadne zmenila. Deti preto svojim príbuzným urobili exkurziu a ukázali im jazykovú učebňu, knižnicu, dielňu a kuchynku, laboratórium, počítačovú miestnosť aj regionálnu výstavu. Práve „labáky“, počítače a jazyková učebňa boli pre starkých prekvapením a novinkou, o ktorej sa im počas vlastných študentských čias ani nesnívalo. Moderné vybavenie nových miestností v nich vzbudilo veľký záujem a všetky novinky sa im veľmi páčili. Po prehliadke školy nasledovalo posedenie a diskusia v spoločenskej miestnosti, na ktorej sa k slovu dostali otázky detí a rozvinul sa plodný rozhovor. Deti pre svojich blíz-

kych pripravili aj program, ktorého hlavným motívom bola časť básne Jána Smreka: „Človek sa potrebuje zhovárať. Srdce máš, aby si ho mohol dať niekomu inému, aj nebesám. Sám seba nemáš na to, bys bol sám.“

Jeden z účastníkov a organizátorov akcie šiestak Martin Müller: „Pripravili sme si pre nich program, v každej miestnosti bolo niečo iné. Ja som bol v dielni. Ukázali sme im výstavy, nástroje, materiály, ako sa obliekame, s čím pracujeme. Potom sme išli do spoločenskej miestnosti, kde sme sa pri občerstvení rozprávali a pýtali sme sa starých rodičov, čo nás zaujímalo. Ja som sa spýtal, či sa škola veľmi zmenila oproti časom, keď boli oni detmi. Myslím si, že je dobré, aby aj starí rodičia vedeli, ako sa učíme teraz. Môjmu dedkovi sa najviac páčilo laboratórium a počítačová miestnosť.“

Starí rodičia si nielen zaspomínali, ale aj nazreli do budúcnosti. Ocenili mimoriadnu čistotu školy a pekne upravené chodby, najmä však regionálnu historickú výstavu. Už iba ona jediná im možno pripomínala staré časy detstva. Mnohým napadlo, že v pivniciach a na povalách ich domov sa isto skrýva mnoho predmetov, ktoré by výstavu dokázali obohatiť, a tak prisľúbili prispieť nejakými novinkami, ktoré by výstavu mohli doplniť. Vylepšiť škola plánuje aj knižnicu, na

čom sa zhodli aj netradiční návštevníci školy. A práve takýto spoločný dialóg generácií a hodnotná diskusia boli aj jedným z cieľov celého podujatia. Zástupkyňa riaditeľky školy Anežka Benková nám o zámere stretnutia porozprávala viac: „Naším cieľom bolo nielen ukázať príbuzným, čo, ako a kde sa deti učia, ale aj podnietiť v žiakoch úsilie urobiť niečo aj pre toho druhého. Chceli sme si navzájom pripomenúť, že sa učíme nielen pre seba, ale aj pre svojich blízkych, pretože naše úspechy sú aj ich úspechmi a naše starosti ich starosťami.“ Deti tak strávili popoludnie so svojimi starými rodičmi, podelili sa s nimi o svoje zážitky, zaspomínali si, podiskutovali a zdôraznili tým aj motto podujatia: „Pekne žiť, znamená nežiť pre seba...“

Mária Moravčíková
foto Kristína Vachanová

Diskriminácia novinárov?

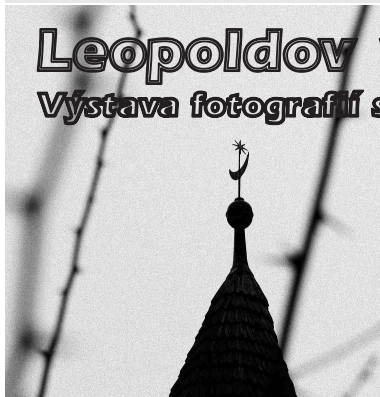
Kto má mať prístup k informáciám, ak nie občan...

Slovenský syndikát novinárov zverejnil 30. októbra stanovisko k zmene rokovacieho poriadku Mestského zastupiteľstva v Hlohovci. Novinári sa v konečnom dôsledku podľa neho na zasadnutiach zastupiteľstva delia na tých, ktorí „na žiadosť mesta Hlohovec zabezpečujú sprostredkovanie informácií pre verejnosť“ a na ostatných, ktorí sa môžu zdržiavať iba na vyhradenom mieste. Syndikát vo svojom stanovisku upozorňuje aj na to, že v rokovacej sále nie je ozvučenie, čo znemožňuje kvalitné nahrávanie zvukových záznamov. „Predstavenstvo Slovenského syndikátu novinárov bolo vopred informované o záme-re prijať toto obmedzenie, ktoré v rozpore s tlačovým zákonom a zákonom o vysielaní a retransmisii neumožňuje novinárom prístup k informáciám na základe rovnosti,“ povedala predsedníčka SSN Zuzana Krútká a preto žiadala Mestský úrad v Hlohovci o stiahnutie sporného bodu z programu. Slovenský syndikát novinárov chápe, že je potrebné dodržiavať na rokovaniach mestského zastupiteľstva isté pravidlá, trvá však na tom, že musia byť – tak, ako hovorí zákon – rovnaké pre všetkých. Nie je možné preferovať jedno z médií len preto, že ich činnosť hradí mestský rozpočet. Slovenský syndikát novinárov požiada prokuratúru, aby sa diskriminačným rokovacím poriadkom hlohovského mestského zastupiteľstva zaoberal. Keďže rokovania mestských či obecných zastupiteľstiev sú verejné a prítomnosť obyvateľov obce či mesta zaručuje ich vlastnú informovanosť a prítomnosť novinárov na rokovaniach zasa slúži najmä na informovanie ostatných občanov, k postoju Slovenského syndikátu novinárov sa pripája aj naša redakcia.

(red.)

Leopoldov v tureckej Ankare

Výstava fotografií s turecko-slovenskou tematikou

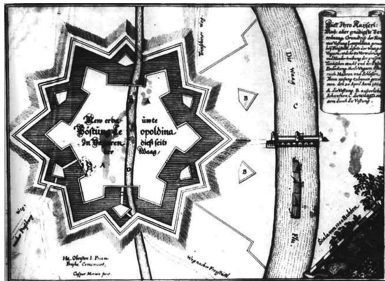

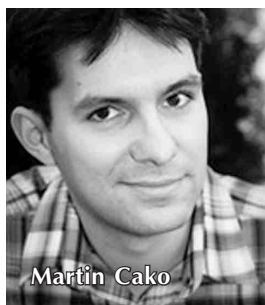
Nielen história Slovenska ako krajiny, ale aj minulosť malého mestečka Leopoldov sú neodmysliteľne späté s Tureckom. Veď naše mesto bolo vybudované ako podhradná obec protitureckej pevnosti, ktorú dal postaviť vtedajší cisár na obranu Habsburskej ríše. Práve vďaka (v tom čase) azda najmodernejšej a najobávanejšej pevnosti v strednej Európe získal Leopoldov mnohé privilégiá.

Nielen komplikovaná spoločná minulosť oboch národov, ale aj

túžba vzájomne lepšie spoznať dve odlišné kultúry, bola cieľom výstavy fotografií, ktorú v Ankare zorganizovalo Velvyslanectvo Slovenskej republiky v Ankare v spolupráci s Ministerstvom kultúry Tureckej republiky a Kanceláriou prezidenta Tureckej republiky. Jednou z dominánt výstavy bola aj 1,8 metrov široká panoramatická fotografia hlohovského zámku a leopoldovskej pevnosti.

Už názov výstavy Spojenia a dialóg naznačuje, že sa

Martin Cako

organizátori pokúsili prepojiť nielen úplne odlišné krajiny, ich zvyky, tradície a životný štýl, ale aj prítomnosť s minulosťou. Fotografie Pavla Demeša, riaditeľa German

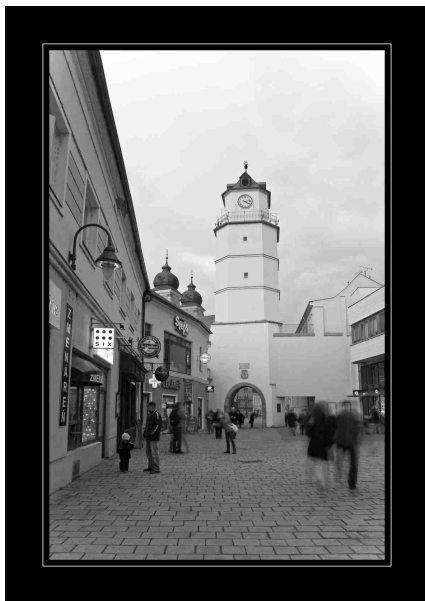
Marshall Found v Bratislave a začínajúceho slovenského fotografa Martina Caka zachytávajú kresťanské pamiatky zachované v Turecku a svedčia o prítomnosti Turkov na území Slovenska. A práve jedna z dávnych svedkýň osmanského pôsobenia u nás, leopoldovská pevnosť, priviedla do nášho mesta aj jedného z dvojice autorov fotografií, Martina Caka, ktorý v súčasnosti pracuje na Veľvyslanectve Slovenskej republiky v Ankare. Minulý rok však absolvoval pracovnú cestu späť na Slovensko s cieľom zmapovať nielen známky tureckého vplyvu na našu kultúru z minulosti, ale zistiť dačo aj o tom, ako sa žije Turkom v našej krajine dnes. Leopoldov a Hlohovec sa tak na medzinárodnej výstave ocitli medzi mestami a miestami ako sú Trenčín, Komárno, Brhlovce, Modrý Kameň, Banská Štiavnica, Nové Zámky, Divín či Filakovo.

„S týmto nápadom prišiel Pavol Demeš, bývalý minister medzinárodných vzťahov na Slovensku, ktorý sa rozhodol fotoaparátom zachytiť kresťanstvo v Turecku. Naša ambasáda sa k tejto myšlienke pripojila a v rámci roka medzikultúrneho dialógu v Európskej únii sme vypracovali projekt Connections and Dialogue (Spojenia a dialóg). Mojou úlohou bolo fotografovať Turkov žijúcich na Slovensku a históriu ich pôsobenia u nás na Slovensku,“ vysvetľuje Martin Cako. Hlavnou myšlienkou výstavy bolo teda nadviazanie dialógu medzi dvoma krajinami, ktorých minulosť je síce spojená, ale zároveň úplne odlišná. „Rozdiel je najmä v tom, že Turci chápu svoju minulosť na Slovensku ako veľký úspech svojich predko-

v. Sú v tomto smere hrdí patrioti. Slováci, pochopiteľne, obdobie tureckého panstva vo vtedajšom Uhorsku vnímajú negatívne.“ Výstavou chceli organizátori teda prehĺbiť vzájomné vzťahy oboch krajín, zvýrazniť spoločné vlastnosti a priblížiť mentalitu dvoch odlišných národov.

Martin Cako prezentoval na výstave päťdesiat fotografií z celého Slovenska. Do Leopoldova zavítal na podnet miestnych obyvateľov, ale aj na základe avíza od riaditeľa Vlastivedného múzea v Hlohovci Jozefa Urminského. „Leopoldov ma zaujal najmä tým, že pevnosť bola postavená so súhlasom tureckej strany a napokon sa stala veľmi silnou vojenskou jednotkou. Hranice s tureckým územím tvorila rieka Váh, takže bolo pre mňa dosť šokujúce, že cisár sa takto dokázal s Turkami dohodnúť. Zaujímavé je aj to, že mesto Leopoldov vzniklo ako podhradná obec, teda až počas výstavby protitureckej pevnosti. To sú silné prepojenia medzi oboma krajinami, ktoré sme výstavou chceli zvýrazniť.“

Náročné tematické zameranie výstavy znamenalo pre fotografa dlhé cestovanie po celom Slovensku, napriek tomu sa nestážuje

a na svoje potulky za tureckou históriou u nás má veľmi dobré spomienky. „Materiály sa nám zbierali veľmi dobre, lebo nám všetci vychádzali v ústrety. Chodili sme do múzeí, galérií, na hrady, zámky a všade boli veľmi ochotní, radi nám všetko poukazovali a poskytli mnoho informácií. Najviac sa mi však páčila gemerská oblasť, kde je na každom kostole namiesto kresťanského kríža turecký polmesiac a hviezda.“ Výstava teda nebola iba faktografickou dokumentáciou, ale mala aj navzájom priblížiť obe krajiny. V Ankare ju otvárala manželka prezidenta Tureckej republiky Hayrūnnisa Güllová, ktorá prevzala nad expozíciou záštitu. Kvalitný fotografický materiál si budú môcť pozrieť nielen tureckí, ale aj slovenskí návštevníci, pretože fotografie budú prezen-

tované aj vo viacerých slovenských mestách. Napriek tomu, že v Turecku propagácia prebehla najmä na diplomatickej úrovni, v ďalšej fáze by organizátori chceli zaujímavý projekt viac otvoriť širšej verejnosti. V druhej polovici tohto roka teda plánujú presunúť výstavu aj do niekoľkých miest na Slovensku. Ani potom však výstava nepovie svoje posledné slovo, pretože na ňu nadväzuje ďalší projekt, prostredníctvom ktorého môžu slovenské múzeá spolupracovať s tureckými historikmi na identifikácii artefaktov či preklade starých tureckých spisov a listín.

Fotografie z výstavy aj ďalšie práce Martina Caka si môžete pozrieť na internetovej stránke www.mcfoto.sk

Mária Moravčíková

Ešte raz o zbierke šatstva v Leopoldove

Nevyhod vec, ktorú môžeš darovať

Keď som pracovala v Anglicku, všimla som si igelitky s vecami, ktoré ľudia odkladali pred obchod – Charity shop. V Anglicku ľudia veci, ktoré nepotrebujú, darujú do obchodu, kde sa môžu predat a zisk ide charite. Rozmýšľala som o tom, že je to veľmi pekná myšlienka, ktorá sa na Slovensku nerealizuje. Až moja práca v občianskom združení Maják opäť oživila moje spomienky na darovanie šatstva. Práve preto si vážime ústretovosť Leopoldovčanov, ktorí darovaním šatstva alebo iných vecí dokážu pomôcť iným – tým, čo to z rôznych príčin naozaj potrebujú...

V Majáku máme vytvorený odevný a potravinový sklad. Ľudia nosia veci, ktoré nepotrebujú a nosia ich k nám. Veľakrát nám volajú aj z Bratislavy alebo iných miest, aby mohli darovať hračky, bicykel, rádio... My v Majáku tieto veci nepredávame, tak ako som to videla v Anglicku, ale ich podarujeme. Tak ako do odevného skladu prichádzajú darcovia odevov, prichádzajú aj tí, ktorí si z odevného skladu vyberajú veci pre seba a pre svoje deti. Ide o kolobeh dávania a brania. Maják je v tomto smere priestorom, kde sa stretávajú obe tieto polarities. Veci si svojich majiteľov nájdu, tak ako si napr. bicykel z americkej ambasády našiel chlapca na východe, ktorý je najmladším, jedenástym dieťaťom početnej rodiny, a bicykel by mu jeho rodičia napriek všetkej starostlivosti nemohli kúpiť. Kontaktujú nás organizácie, ktoré potrebujú krízovo riešiť životnú situáciu človeka, ktorý zostal bez všetkého. Alebo v zime ľudia bez domova, ktorí súrne potrebujú teplé oblečenie.

Myslíme si, že na Slovensku nie je chudoba, ale možno je to len preto, že ju nechceme vidieť. Popritom darovať nepotrebnú vec nie je až také ťažké. Niekomu však práve tá vec chýba...

Preto Maják ďakuje všetkým, ktorí podporili zbierku v Leopoldove; že nevyhodili, ale darovali. Niekomu tak pomohli a pomôcť je sviatkom aj pre darcu a aj pre obdarovaného.

Gabriela Rakovská

Odevný sklad Maják v Zlatých Moravciach

Koniec sezóny na antuke

Na začiatku septembra sa na leopoldovských kurtoch odohral posledný zo série piatich turnajov pre rôzne vekové kategórie, ktoré sa počas leta v našom meste predstavili. Letná tenisová sezóna sa blíži ku koncu a je čas zhodnotiť nielen výkony našich hráčov, ale aj členov klubu, ktorí turnaje organizovali.

Na jar tenisti ako zvyčajne začínali súťažami družstiev. Tento rok Leopoldov reprezentovalo družstvo mladších žiačok, starších žiačok a dorasteniek. V mladšej kategórii RM-II-B nás reprezentovali Hana Gergičová (v rebríčku SR – mladšie žiačky: 53), Martina Gubáňová (v rebríčku SR - mladšie žiačky: 100), Katarína Kadlecová (v rebríčku SR - mladšie žiačky: 118) a hostujúce hráčky Veronika Andrea Poláková a Kristína Charvátová. Mladšie žiačky skončili vo svojej kategórii na prvom mieste v skupine.

Za staršie žiačky v kategórii RM-II-B súťažili hostujúce hráčky z Hlohovca Barbara Labošová (v rebríčku SR - staršie žiačky: 103) a Natália Ulíková (v rebríčku SR – staršie žiačky: 107) a z domácich Laura Vjaterová (v rebríčku SR – staršie žiačky: 214), Natália Baraniaková (v rebríčku SR – staršie žiačky: 214), Hana Gergičová (v rebríčku SR - staršie žiačky: 237) a Martina Gubáňová (v rebríčku SR - staršie žiačky: 237).

Z dorasteniek bojovali v skupine RM-II-C Zuzana Tačovská (v rebríčku SR - dorastanky: 75), Klaudia Kaiserová (v rebríčku SR - dorastanky: 207), Silvia Orihelová (v rebríčku SR - dorastanky: 238), Miroslava Klčová (v rebríčku SR - dorastanky: 230), Veronika Kocianová (v rebríčku SR - dorastanky: 351), Natália Baraniaková (v rebríčku SR - dorastanky: 351) a Laura Vjaterová (v rebríčku SR - dorastanky: -).

Mladšie žiačky si zmerali sily s družstvami Trnava TA NET A, Hlohovec TK A-TAK A, Hlohovec TK A-TAK B a Zlaté Moravce Hanaka. Pre staršie žiačky boli súperkami Trnava TC Slávia B, Topoľčany TC B, Levice TK Ratufa, Slávia SPU Nitra a Šereď TK. Dorastanky súťažili s družstvami Častkov TK Ocean, Trnava TC Slávia B, Skalica AŠK a Skalica TK 77 B.

Klub organizoval v sezóne 2008 päť turnajov. V dňoch 28.6.2008 - 30.6.2008 sa uskutočnil turnaj starších žiačok kategórie D, na ktorom sa zúčastnilo šestnásť hráčok z celého Slovenska medzi nimi aj štyri Leopoldovčanky. Martina Gubáňová na tomto turnaji skončila v prvom kole, keď

jej žreb hneď na začiatku určil druhú nasadenú hráčku. Začiatok zápasu vyšiel našej hráčke až neočakávane dobre a do druhého setu išla s víťazstvom 6:3. V ďalších dvoch však už uhrala len štyri gemy a s výsledkom 6:3, 2:6, 2:6 sa do druhého kola neprebojovala. Natália Baraniaková po hladkom postupe do druhého kola víťazstvom 6:1, 6:3 skončila v druhom kole. Semifinále dvojhry prinieslo zaujímavé stretnutie domácich hráčok. Z duelu Laura Vjaterová a Hana Gergičová napokon odchádzala s víťazstvom naša súčasná najúspešnejšia hráčka Hana Gergičová, ktorá po náročnom boji 7:6 (4), 2:6, 6:3 postúpila do finále. Tam už však naša hráčka nedokázala nájsť liek na hru Trnavčanky Petry Širokej, ktorá sa po setoch 6:2, 6:2 stala víťazkou. Hana Gergičová si neúspech vo finále dvojhry vynahradila aspoň vo štvorhre, kde s Miroslavou Liovou zvíťazili hladko 6:4, 6:1.

Dorastenky bojovali v Leopoldove na turnaji kategórie D, ktorý sa uskutočnil 5. až 7. júna. Triu našich hráčok Klaudii Kaiserovej, Miroslave Klčovej a Silvii Orihelovej však výhoda domáceho prostredia šťastie nepriniesla. Všetky tri skončili hneď v prvých zápasoch turnaja, vo štvorhre sa im však dарило lepšie. Napriek zraneniu ramena sa Klaudia Kaiserová so spoluhráčkou Ivanou Kopšovou z Bratislavy dostala až do finále, kde súperkám podľahli 3:6 a 2:6. Víťazkami štvorhry sa tak stali Anna Pavlína Jelínková z Bratislavy a Dominika Lacková z Nítry. Dorastenky dostali priestor ešte v jednom turnaji, ktorý sa v Leopoldove hral 16. až 19. augusta. Bojovalo na ňom iba dvanásť hráčok, z toho tri naše. Hanu Gergičovou po hladkom postupe z predkola zastavila neskoršia víťazka turnaja a prvá nasadená hráčka Ivana Kopšová z Bratislavy. Klaudia Kaiserová sa po tesnej prehre 6:3 7:6 (2) nedostala do druhého kola. Najlepšie sa dарило Silvii Orihelovej, ktorú rovnako ako Hanu Gergičovou pred bránami finále zdolala Ivana Kopšová. Tá svoj excelentný výkon zakončila finálovým zápasom, v ktorom súperku deklasovala 6:0, 6:0.

Najväčšiu účasť zaznamenali dva turnaje mladších žiačok kategórie D. Od 19. do 21. júna privítali leopoldovské kurty až dvadsaťjeden hráčok. Katarína Kadlecová sa neprebojovala do druhého kola, Martina Gubášová skončila pred bránami semifinále a našu aj turnajovú jednotku Hanu Gergičovou zastavili v ceste za najvyššími cieľmi náhle zdravotné problémy, pre ktoré musela zápas o účasť vo finále skrečovať. Podobný priebeh mali aj zápasy o finále štvorhry, kde naše hráčky Gubášová a Gergičová pre chorobu nemohli nastúpiť.

Oveľa úspešnejší bol druhý turnaj mladších žiačok kategórie D, ktorý konečne žičil aj domácim. Šiesteho až ôsmeho septembra sa naše hráčky v náročnej konkurencii dvadsiatich štyroch hráčok nestratili. Hoci Katku Kadlecovú opäť ďalej nepustilo prvé kolo, neúspech si vynahradila vo štvorhre.

Martina Gubášová sa dostala medzi osem najlepších hráčok, no v boji o semifinále prehrala 6:0, 5:7 a v supertajbreaku 7:10. Leopoldov najlepšie reprezentovala turnajová jednotka Hana Gergičová, ktorá suverénnym spôsobom celý turnaj vyhrala bez straty jediného setu. Vo finále si hladko poradila s Veronikou Andreou Polákovou z Bratislavy, premožiteľkou našej Marty Gubášovej.

CHCETE UŠETRIŤ? TRIEĎTE ODPAD

Kedysi boli smetiarmi najmä ľudia, ktorí si ťažko zhánali prácu a mali problémy s nedostatkom financií. V škole nám často pripomínali, aby sme sa poriadne učili, lebo skončíme na smetiarskom aute a pri vysýpaní odpadkov. Dnes je však odpadový priemysel dobre rozvinutý biznis, ktorý má perspektívu prekvitať aj v budúcnosti. Existuje množstvo spoločností a firiem, ktoré sa špecializujú na rôzne druhy spracúvania odpadov. Chemici vyvíjajú nové technológie, ako čo najlepšie a najšetrnejšie narábať s odpadom, ktorého naša spoločnosť vyprodukuje neúrekom. Aj vládni predstavitelia komponujú neustále nové nariadenia a zákony o odpadoch, aby tak aj legislatívne chránili trpiacu prírodu a životné prostredie (alebo sa zapáčili voličom či splnili požiadavky Európskej únie). K tomu, aby bolo triedenie a separácia samozrejmosťou pre každého človeka a aby prestalo byť výhodné radšej vyhodiť sutinu zo stavby kamsi na pole za mestom, však ešte vedie dlhá cesta. To všetko vplýva na cenu, ktorú musíme zaplatiť, ak sa chceme odpadu zbaviť. Poplatky za odvoz komunálneho odpadu, drahé tisíce za dovezený kontajner, prísne pokuty za divoké skládky. Človek si napokon povie, že radšej vytvorí vlastné smetisko na svojom dvore. Jedným z prvých krokov, ako zatraktívniť šetrné zaobchádzanie s

prírodou a motivovať k triedeniu odpadu, je vytvorenie zberných dvorov. Keď sa občas prechádzam po Leopoldove a okolí, niekedy nerozumiem, prečo si niektorí ľudia robia takú námahu a zakrádajú sa po nociach do parku či pod most s vrecami plnými odpadkov, navyše s rizikom pokuty, keď majú v meste zberný dvor, kde môžu odpad zadarmo vyvážať. Jediným obmedzením takéhoto odstraňovania odpadu sú otváracie hodiny zberných dvorov. Ani tie však v mnohých prípadoch občanom nestoja v ceste pred tým, aby odpad nechali pred bránami zberného dvora. Nuž, asi sa riadia heslom, lepšie niečo ako nič. V takom prípade naozaj platí, že je lepšie vysypať smeti na ulicu pred zberným dvorom ako na pole za mestom. Mám v živjej, pamäti ako sme v lete prerábali dom, búrali ostošest a vyhadzovali staré veci. V záhrade sa nám tak nakopila hromada odpadu. Vďaka zbernému dvoru sme za jeho odvoz okrem benzínu do auta nezaplatili ani korunu. A ešte sme mali dobrý pocit, že sme sa aj takto zapojili do separovania odpadu. Práve nutnosť triedenia odpadu pred vyvezením do zberne je však pravdepodobne jednou z príčin, že sa v okolí nášho mesta ešte aj po niekoľkých rokoch prevádzkovania zberného dvora objavujú divoké skládky. Nuž, tento nekonečný príbeh bude mať možno svoj

koniec až vtedy, keď niektorému „uvedomelému“ občanovi iný „uvedomelý“ občan vysype odpad priamo na krásne pokosený trávnik pred domom. Rozprávať o bezcharakternosti niektorých ľudí a nezájmu o znečisťovanie zeme, na ktorej by ešte chceli žiť aj naše deti, je už asi nemoderné. Doteraz som si však myslela, že je moderné aspoň šetriť. No asi ani to už dnes neplatí. Veď niektorí ľudia si ešte aj v 21. storočí dokážu verejné priestranstvo pomýliť so zberným dvorom a kontajner na papier so skládkou nebezpeč-

ného odpadu. Takým však asi nie je jasné, že čím viac odpadu vytriedime, tým menej odpadu uložíme na skládku. A čím menej odpadu uložíme na skládku, tým nižší bude aj poplatok za odvoz komunálneho odpadu. Ak teda nezákonní výrobcovia divokých skládok náhodou ušetria na pokute, sankcia ich dosiahne prostredníctvom zvýšenia bežných poplatkov za odpad. Takáto sankcia však potom postihne aj nás ostatných...

Mária Moravčíková
foto Kristína Vachanová

Ak sa leopoldovský zberný dvor bude sťahovať... nový vznikne asi na mieste dvoch stredovekých osád

Keďže súčasný zberný dvor pri základnej škole sa nachádza na súkromnom pozemku, mestská samospráva sa usiluje nájsť novú vhodnú lokalitu, kde by sa mohol nový tzv. EKO dvor vyhovujúci prísnyim požiadavkám Európskej únie aj štátnej legislatívy, usilujúcich sa o čo najmenšie dopady takéhoto zariadenia na životné prostredie, presunúť. Navrhovaným miestom je lokalita medzi zaniknutými stredovekými osadami Ujfalu a Verešvár pri pevnosti.

EKO dvor pri väznici

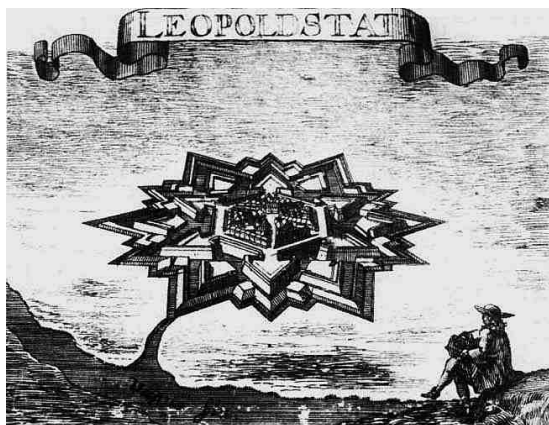
Najvhodnejšou lokalitou na umiestnenie moderného EKO dvora sa zdá byť pozemok pri severozápadnej časti leopoldovskej väznice medzi zberňou železného odpadu a strelnicou ÚVTOS a ÚVV. Územné konanie je už dokončené a predpokladá sa, že Pozemkový fond v Bratislave spomínaný pozemok mestu odpredá. Realizácia stavby je takisto závislá od toho, či financovanie stavby nového EKO dvora sa bude realizovať z prostriedkov Európskej únie. Ak by sa mala uskutočniť z mestského rozpočtu, s nákladnou stavbou sa za takýchto okolností rátať pravdepodobne nebude a mesto bude asi platiť prenájom na mieste súčasnej zberne.

Ako sa k zmene postavia obyvatelia?

Situáciu komplikuje takisto aj to, že navrhovaná lokalita zberne sa nachádza v druhom stupni ochrany podzemných vôd, a tak Únia bude pri schvaľovaní projektu istotne opatrná... Ktovie, ako sa k zmene lokality zberného dvora postavia aj sami obyvatelia, keďže zberňa sa posunie takmer do extravilánu mesta, čo značí, že okrem obyvateľov Záhradníckej a Gucmanovej ulice bude pre všetkých vzdialenejšia. Na mieste je teda otázka, či obyvatelia v meste, resp. na jeho okrajoch, opäť nezačnú zakladať tzv. divoké alebo čierne skládky odpadu, ktorých odstraňovanie stojí ročne mestskú pokladnicu aj státisíce korún. A to len preto, že vyviezť odpad kdesi do kríkov či na medzu je podľa mnohých jednoduchšie, ako zájsť do vzdialenejšej zberne na okraji mesta, a to aj napriek tomu, že zastupiteľstvo finančne odbremenilo obyvateľov od platenia odpadu vyvázaného do mestskej zberne. Namiesto je preto otázka, či kroky vedenia mesta k utlmeniu platieb v zberni nevyjdú kvôli pohodlnosti daktorých obyvateľov navnívoč...

Zberňa na mieste stredovekých osád

Zaujímavosťou je, že práve na mieste, kde by mal vyrásť nový EKO dvor, sa v stredoveku nachádzal východný cíp stredovekej obce Verešvár či možno vtedy ešte osady Bin (ako ju spomína najstaršia dochovaná písomná zmienka).

Osada Verešvár mala pôvodne iné meno a nachádzala sa pri železničnej zastávke pri Leopoldove na železničnej trati smerujúcej do Nitry. Nazývala sa pravdepodobne Binovce, resp. ešte staršie Bin alebo Biny. Patrí medzi najstaršie písomne doložené slovenské osady, keďže sa spomína ako Bin už v tzv. Zoborskej listine z roku 1113. Meno stredovekej osady súvisí so starým osobným menom Bena, resp. Bina. Predpoklady jazykovedca profesora Jána Stanislava o tom, že tieto formy sú vlastne domáckymi podobami

osobného mena Benedikt, sa zdajú byť opodstatnené, aj keď dnes už nevieme, či osada spočiatku patrila Benediktovi alebo bola zasvätená svätcovi s tým istým menom. Pomenovaná bola teda podľa významného člena rodu alebo podľa vlastníka osady, prípadne podľa svätca, čo je však menej pravdepodobné, keďže súčasná farnosť je zasvätená Obetovaniu Panny Márie.

Na začiatku 14. storočia sa osada spomína ako Verusvar (1317) a Wereswar (1375). Názov Verešvár motivovalo vlastníctvo osady, ktorá patrila Abrahámovi Vörösovi-Ruffovi. Starší názov sa dá interpretovať ako „Verešov hrádok“ (maď. vörös červený, hrdzavý; vár hrad) a môžeme teda predpokladať, že starý Verešvár bol opevnený. Podľa oficiálnych prameňov bola osada r. 1948 premenovaná na Červeník (pôvodný názov bol preložený a upravený, hoci sa dá namietkať, že osobné mená, akým bolo aj meno Vörös, neprekladáme).

Bin (Binovce) či Verešvár...

Na základe historických zmienok a archeologických nálezov sa môžeme nazdávať, že pôvodná osada s dokladom Bin sa nachádzala na území dnešného Červeníka, neskôr sa presťahovala bližšie k Leopoldovu, aj keď vtedy ešte Leopoldov, samozrejme, nejestvoval. Osada (už ako Verešvár) sa tiahla asi od železničného mostíka pri rodinnom dome Jozefa Vachana okolo železničnej zastávky, pokračujúc asi sto metrov okolo trate zo strany pevnosti. V týchto miestach sa uskutočnil aj sondážny archeologický prieskum, ktorý potvrdil prítomnosť základov prýbytkov, pecí, mazaníc (trstina pokrytá maltou)... Ešte aj dnes tu možno nájsť množstvo úlomkov z keramiky, dokonca sa našli aj úlomky habánskej keramiky, ktorá nasvedčuje tomu, že obec Verešvár bola vyvinutou a nie chudobnou poľnohospodárskou obcou.

Čo hovoria pramene?

V Registri o vyberaní zisku kráľovskej komory v Nitrianskej župe v obvode slúžneho Jána z Nových Sádov z roku 1452 sa spomína, že Verešvár mal až 33 usadlostí (pre porovnanie: Šulekovo, vtedajší Bereksek, mal len 17 usadlostí a v okolí boli počtom usadlostí väčšie len Trakovice s počtom 47 usadlostí, teda akoby gazdovských dvorov).

Asi o 30 rokov neskôr, teda okolo roku 1480, sa v Registri poplatkov a príjmov hradu Šintava uvádza, že „...v dedine Červeník (resp. Verešvár; pozn. JH; pravdepodobne ide o súčasnú polohu obce) je 18 sedliackych usadlostí, 5 želiarskych a 72 opustených usadlostí. Na sv. Juraja, sv. Michala a na Vianoce platia 10 zlatých a 20 denárov. Ďalej na sv. Juraja, sv. Michala a na Vianoce dávajú 30 koláčov, 34 kurčiat a každý po 4 vajcia. Okrem toho odvádzajú 100 meríc pšenice (merica – obsahová miera na sypaniny s obsahom 30 – 60 litrov) a 100 meríc

ovsa. Nachádzajú sa tu lúky, ktoré sa prenajímajú za 10 zlatých, prípadne za viac alebo menej. V dedine sa nachádzajú aj orné zeme po opustených usadlostiach, ktoré sa dávajú do prenájmu. Kto ich obrába, odvádza od jedného jutra (jutro – 800 až 2600 štvorcových siah; siaha asi 1,96 m) jednu mericu. V dedine sú tri mlyny a od nich na sv. Martina platia 3 zlaté, 3 koláče a 3 kapúny" (kapún – vykastrovaný krmný kohút).

Druhá osada – Ujfalu, teda Nová Ves

Asi tristo až tristo päťdesiat metrov východnejšie od pôvodného Verešvára jestvovala (pri dnešnej železničnej trati smerujúcej do Hlohovca) osada Ujfalu (z maď. új „nový“, falu „osada, ves“). Staršie odhady osadu lokalizovali ešte ďalej. Porovnaním etáp výstavby leopoldovskej pevnosti a archeologických nálezov (zvyškov keramických úlomkov a pod.) predpokladáme, že išlo o malú osadu nachádzajúcu sa pri najsevernejšom cípe pevnosti, resp. asi 150 metrov od neho smerom k železničnej trati (išlo asi len o pár prírbytkov tvoriacich osadu, keďže úlomky keramiky sa nachádzajú na pozemku vo veľkosti asi 100 krát 30 metrov). Pravdepodobne išlo o osadu, ktorá nejestvovala dlho. V prameňoch nachádzame o osade Ujfalu zmienku r. 1617 v urbári hlohovského panstva s poznámkou, že jej obyvatelia boli Slováci s právom varenia piva. Pravdepodobne kvôli výstavbe pevnosti, resp. kvôli výstavbe predsunutých pevnostných prvkov, bola zničená. Nie je úplne vylúčené ani to, že zanikla počas vypalovania okolitých osád (Šulekovo - Bereksek, Červeník - Verešvár) pred hrozbou poskytovania pomoci domáceho obyvateľstva prípadným obliehateľom pevnosti.

O živote starých Verešvaranov a Ujfalčanov by nám vedeli napovedať podrobnejšie archeologické výskumy alebo aspoň prieskumy, aj keď v polohe Stará dedina už jeden odborný archeologický prieskum realizovaný bol...

K technickej stránke projektu EKO dvora sa ešte vrátíme.

Pripravil Juraj Hladký
foto net

Literatúra:

Codex diplomaticus et epistolaris Slovaciae. Tomus I. (805 – 1235). Ed. R. Marsina. Bratislava : Vydavateľstvo Slovenskej akadémie vied, 1971, 472 s. + 32 s. prílohy
HLADKÝ, J.: Vývin starej lexiky v ojkonymii hlohovského regiónu. In: *Acta Facultatis Paedagogicae Universitatis Tyrnaviensis*. Séria A – Philologica. Ed. F. Kočíš. Trnava : Pedagogická fakulta Trnavskej univerzity, 2000, s. 5 – 16. ISBN 80-88774-82-9
Historický slovník slovenského jazyka. Zv. 1. (A – J; 1991), 2. (K – N; 1992), 5. (R – Š; 2000). Ed. M. Majtán. Bratislava : Veda, vydavateľstvo Slovenskej akadémie vied.
Pramene k dejinám Slovenska a Slovákov. Zv. 6. Pod osmanskou hrozbou. Ed. P. Dvořák. Bratislava : Literárne informačné centrum, 2004, 376 s. ISBN 80-88878-90-X
Vlastivedný slovník obcí na Slovensku. Zv. 1. (A – J). Ed. M. Kropilák. Bratislava : Veda, 1977, 528 s.

Spoločenská kronika

Október 2008

Manželstvo uzavreli

Marek Straka
a Jana Repická

Narodili sa

Michal Kaiser
Patrik Putera
Petra Valková
Jakub Ďuriš
Mária Šantavá
Dávid Mráz

Jubilanti

65-rokov

Margita Grajciarová
Mária Ondrusová

70-rokov

Michal Adamkovič
Anton Lietava
Josefa Vašková

75-rokov

Božena Garguláková
Alžbeta Michaličková

Apolonia Mikulová
Mária Osvaldová
Helena Šimončíčová
Kamila Štepanovičová

80-rokov

Ján Andrášik
Mária Ondrigová
Mária Straková

81-rokov

Irena Heráková

82-rokov

Ludmila Pisklákova
Marta Slivková

83-rokov

Jozefína Divincová
Elena Pachová
Vilma Winklerová

84-rokov

Ján Vojtek

85-rokov

Magdaléna Danielová

87-rokov

Vilma Polčíková
Mária Žibeková

88-rokov

Margita Šoltýsová

90-rokov

Mária Kadašová

95-rokov

Anna Geričová

Jubilantom blahoželáme!

Opustili nás

Mária Dvoranová
Jozef Pavlovič
Vladimír Zelinka
Mária Budaiová

Češ ich pamiatke.

Pripravila V. Lietavová

Reži-rýchlik Bratislava...

Vždy som chcel byť rušňovodič. Napriek prežitému polstoročiu tá túžba trvala donedávna, a možno ešte trvá, možno. Bol som železničarske dieťa, tak sa niet čomu čudovať.

Už ani neviem, koľko som mal rokov, keď som pri okienku na železničnej stanici v Hlohovci dostal malú tvrdú kartičku – cestovný lístok a mohol som sa vydať na prvú samostatnú cestu vlakom do Bratislavy. S rodičmi som ich absolvoval už veľa, ale sám som cestoval po prvý raz. Výnimočnosť chvíle vôbec nezľahčoval fakt, že na hlavnej stanici ma čakala dlhoročná priateľka mojej mamy, ku ktorej som akože išiel na návštevu. Paru vtedy striedala dieselelektrika; elektrifikácia bola iba od Bratislavy a Púchova. Cestoval som často, pretože cena 2,20 Kčs rýchlikom do Blavy nebola vysoká ani pre nemajetnú rodinu, akou sme boli. Samozrejme, bolo to zamestnanecké cestovné, plné cestovné pre osobný vlak na tejto trase vtedy stálo 10,- a rýchlikový príplatok 16,- Kčs. Nalepený na okne som sledoval dianie na staničiach a jednotlivých jazdných oddieloch, študoval návestné predpisy a konfrontoval so skutočnosťou. Aj keď som práve necestoval, často som chodieval na stanicu pozorovať prípravu vlakovej cesty, činnosť výpravcu a hradlárov, ktorí príkazy od výpravcov vykonávali ešte ručne. Osobitné čaro malo to, keď za súmraku mechanické návestidlá osadzovali petrolejkami pre nočnú prevádzku. Zmena návestidla spočívala v zmene farebného filtra meneného pred šošovkou lampy.

Bol to svet, ktorý ma fascinoval. Nevedel som si predstaviť, že by som niekedy neob-

liekal modrú rovnošatu príslušníka tejto armády bez zbraní, a bol som hrdý, že aj keď iba ako dieťa železničiara patríť medzi nich. Osud to zariadil ale inak. Otec mi zomrel ešte počas základnej školy a ja som sa nakoniec rozhodol pre inú životnú dráhu. Strednú školu som navštevoval v Čechách a ako sirota po železničiarovi som mohol využívať symbolické cestovné aj voľné lístky až do konca štúdia. Nacestoval som tisíce kilometrov, pretože som, napriek 500-kilometrovej vzdialenosti školy, veľmi často chodieval domov. Tu som si vychutnal všetky druhy tratí od elektrifikovaných striedavým alebo jednosmerným prúdom, až po jednokoľajové lokálky zo Švejckovej anabázy Písek-Protivín-Budějovice.

Potom prišla moja vari dvadsaťpäťročná „železničná odmlka“, počas ktorej sa veľa vecí zmenilo, ale aj nezmenilo. Zdá sa mi, že už to nie je modrá armáda, ale iba torzo, tak ako to symbolizuje odstránené jedno krídlo z dlhoročného železničarskeho znaku - okrídleného kolesa. Po nežnej železnici potrhali a tak ako v automobilovej doprave zostala osobná preprava ako menej lukratívna, na príťaž. Mám pocit, že potrebná modernizácia železničnej dopravnej cesty išla slimačím tempom. Teraz, keď je možnosť financovania z EÚ, je zasa akosi prirýchla. Neviem posúdiť kvalitu modernizovaného železničného zvršku Bratislava - Žilina, ale rekonštrukcia napríklad leopoldovskej stanice s prilepenými nástupišťami na pôvodnú budovu a nie celkom precíznym prevedením prác pôsobí ako opravené lastovičie hniezdo. Práve preto, že tento dôležitý uzol desiatky rokov trpel absenciou nástupíšť s mimoúrovňovým prístupom, mohli projektanti pracovať komplexnejšie a s menším chvatom. Bohužiaľ, neduh minulého plánovitého hospodárstva o vyčerpaní plánovaných peňazí za každú cenu z nášho života ani zďaleka nezmizol, naopak, pribudol ešte lobizmus i provízie...

Ale zasa v päť kilometrov vzdialenom Hlohovci sa čas zastavil úplne, resp. vrátil sa späť. Všetko skoro ako o polstoročie doza-

du. Vlastne nie. Petrolejky už neroznášajú, zmizli stavadlá a dve okienka výdajne cestovných lístkov. Načo by tam aj boli, keď v stanici, kde zastavujú aj rýchliky, predávajú cestovné lístky v pracovné dni iba do 18:20, v sobotu od 6:00 do 13:50 a v nedeľu od 12:00 do 20:00. Zmizla i posledná zaujímavá služba, ktorú ponúkala železnica – preprava spešných. Pracovníčka leopoldovskej pokladne na mňa pozerala s údivom ako na lovca mamutov, keď som sa nedávno snažil podať spešninu. Kedysi som ako premietáč túto neodmysliteľnú železničnú službu využíval každý deň a nechápem, čo prinútilo manažment ju zrušiť. Nepretržitá prevádzka priam ponúka byť v tomto smere jedinečný a jediný. Ale predpokladám, že bolo treba ušetriť pracovné sily a neuveriteľnú byrokraciu, ktorá na železnici vždy prevládala. A vlaky predsa meškali, meškajú a budú meškať. Ak by si ale kompetentní pozreli legendárneho Vlastu Buriana vo filme *Přednosta stanice*, možno by dostali inšpiráciu, ako pomocou jednej rodiny a jedného zariadenia dokázať zabezpečiť chod malej železničnej stanice od zabezpečenia vlakovej cesty až po predávanie cestovných lístkov a drobnú zasielateľskú službu.

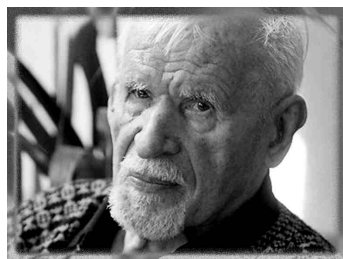
ROZUMIEM

Toto miesto som si pôvodne chystal pre svoj jednoznačne negatívny postoj k zavádzaniu eura u nás s názvom *Nerozumiem*. Už som sa hotoval písať, keď ma Mária, moja dcéra zavolała, aby som si pozrel počítačovú prezentáciu o Milanovi Rúfusovi, ktorú pripravuje pri príležitosti Majstrových osemdesiatych narodenín v spolupráci s leopoldovskou školou. Už som ich od nej pár videl, ale toto bol celkom iný žáner, kde mladá poetka skladá audiovizuálny hold veľkému umelcovi a ťažko dosiahnuteľnému vzoru. Hudba, obraz, Rúfusove básne a počítačové proprieté by v mnohých pragmatikoch mohli vyvolať dojem, že pôjde o statočnú zlátninu. Tiež som pragmatik, ale za tých šesť minút som pochopil, že by sme nemali žiť iba pre euro či koruny. Jemná dramaturgia minidielka ma previedla poéziou, o ktorej som vždy myslel, že jej nerozumiem. V montérkach a postojáčkach pred monitorom som stál so slzou na krajíčku užasnutý, že poézia sa dá čítať. A dá sa čítať aj inak, ako si mnohí myslíme a je rovnako prekvapujúce, že dokáže prehovoriť aj cez zdanlivo nezlúčiteľné veci. Prídte 25.11.2008 o 16:30 h do spoločenskej miestnosti ZŠ v Leopoldove a nechajte sa prekvapiť tak ako ja.

Nuž čo, aj keď mi je to ľúto, asi som urobil dobre, že nie som rušňovodič. Poznám troch, a dvaja z nich, asi z jednomužnej prevádzky a z permanentného stláčania bdelostného tlačidla, veľa duchaplných rečí nenahovoria. Niet sa im asi čo čudovať, je to ťažká a zodpovedná robota. Ale to bola vždy.

Vojtech Moravčík
foto Kristína Vachanová

Vojtech Moravčík

Odpovede na niektoré otázky o triedení odpadov

Triediť odpad nie je vôbec náročné

PET fľašu musíme pred vyhodením do kontajnera na plasty vyčistiť od etikety a odstrániť z nej vrchnák. **OMYL!** PET fľaše pokojne odhodte aj s etiketou a vrchnákom. Obidve veci budú pri ďalšom spracovaní z fľaše odstránené.

A nezáleží na tom, či je etiketa papierová alebo plastová. Čo je však dôležitejšie, fľašu pred vyhodením stlačte, aby ste z nej odstránili vzduch a tým zmenšili jej objem. Fľaše majú síce nízku hmotnosť, ale ak nie sú stlačené, v kontajneri zaberajú zbytočne veľa miesta a potom platíte hlavne za odvoz vzduchu. Jednoducho povedané, ak sú fľaše stlačené, sú menšie a zmestí sa ich do kontajnera viac. Ak použijete na stlačenie fľaše osvedčený recept a na fľašu skočíte, uistite sa pred tým, či je fľaša otvorená.

Tégliky od jogurtov a iných potravín je pred vhodením do kontajnera nevyhnutné najskôr umyť. **ČIASTOČNE PRAVDA!** Pri spracovaní plastového odpadu sa drobné nečistoty z tohto materiálu odstraňujú. Ak sú však tégliky veľmi znečistené, tak v kontajneri znehodnotia aj ostatné, predtým čisté plastové obaly. Ich ďalšie využitie je potom obmedzené. Preto je vhodné, a to aj z hygienického hľadiska, aby ste obal pred vhodením do kontajnera opláchnuli vodou. Výnimku tvoria obaly od masných potravín, ktoré je potrebné vypláchnuť teplou vodou s prípravkom na umývanie riadu. Pozor na plastové obaly od chemikálií, tie patria do nebezpečného odpadu.

Z časopisov a dokumentov musíme pred vhodením do kontajnera na papier odstrániť kancelárske spinky. **ČIASTOČNE PRAVDA!** Volné kovové časti je vhodné pred vyhodením papiera odstrániť. Spinky, ktorými je časopis či dokument pevne zošitý, nie je potrebné odstraňovať, keďže je to náročnejšie. Pri ďalšom spracovaní papiera prebehne ešte magnetické triedenie a časti, ako napríklad spinky, sú pri ňom z papiera odstránené.

PVC je tiež plast a patrí teda do žltého kontajnera určeného pre plasty. **OMYL!** PVC, z ktorého sú vyrobené napríklad novodurové rúrky a linoleum, do kontajnera na triedený odpad vôbec nepatrí! Komplikuje následné spracovanie zmiešaného plastu a jeho energetické využitie. PVC totiž obsahuje chlór, pri zahriatí tak môžu vzniknúť nebezpečné splodiny.

Plastové obaly od kozmetiky musíme pred vhodením do kontajnera dôkladne umyť, je to predsa chemikália. **OMYL!** Úplne stačí, ak zvyšky kozmetických prípravkov, ako sú mydlá, šampóny alebo krémy z obalov vylejete. Dočistené budú pri ďalšom spracovaní.

Z listových obálok musíme pred vyhodením vytrhnúť fóliové okienka. **OMYL!** Do kontajnera na papier môžete pokojne vhodiť celé obálky. Spracovatelia majú zariadenia, ktoré si s fóliovými okienkami poradia za vás.

Nenechajte sa pomýliť fámami a mýtami, pravdou je, že každý môže triediť odpad.

Pripravil Palo Beták s informáciami od zberovej spoločnosti SITA Slovensko

**Prihovárali sa vám:
textom Mária Moravčíková,
fotografiou Vojtech Moravčík.**